

# **RAPORT Z WIZYTACJI**

## **(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)**

do Uchwały Nr 127/2015  
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej  
z dnia 12 marca 2015 r.

**dokonanej w dniach 10-11 grudnia 2015 r. na kierunku *nauki o rodzinie*  
prowadzonym w ramach *obszaru nauk humanistycznych i obszaru nauk społecznych*  
na poziomie studiów *pierwszego i drugiego stopnia*  
realizowanych w formie studiów *stacjonarnych i niestacjonarnych*  
na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:**

**przewodniczący: dr hab. Elżbieta Osewska (członek PKA),  
członkowie:**

- 1. ks. prof. dr hab. Piotr Morciniec**
- 2. prof. dr hab. Karol Klauza**
- 3. mgr Edyta Lasota-Belżek**
- 4. Angelika Karbowa**

### **INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU**

Ocena jakości kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* prowadzonym na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i zrealizowana zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem samooceny. Pobyt rozpoczęto od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału. Dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, pracownikami, w tym nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku *nauki o rodzinie*, z interesariuszami zewnętrznymi oraz osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Zrealizowano również hospitacje

zająć, ocenę prac etapowych, dyplomowych oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Eksperci Zespołu Oceniającego wielokrotnie wymieniali swoje uwagi dotyczące uzyskanych informacji, pozostały czas wykorzystywano na pracę własną. Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań przydzielonych zadań, sformułowano uwagi i zalecenia, które Przewodnicząca Zespołu przedstawiła Władzom Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

(należy podać informację, czy jest to pierwsza czy kolejna ocena, oraz wskazać jej przesłanki: własna inicjatywa PKA, wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, wniosek uczelni. Jeżeli bieżąca ocena jest kolejną oceną programową należy podać informację o wynikach ostatniej oceny programowej).

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

## OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM

| Kryterium oceny                                                                                                                                                                                                                          | Ocena końcowa spełnienia kryterium |         |          |           |                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|---------|----------|-----------|-----------------|
|                                                                                                                                                                                                                                          | wyróżniająco                       | w pełni | znaczaco | częściowo | niedostatecznie |
| 1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia                                                                  |                                    | X       |          |           |                 |
| 2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe <sup>1</sup> zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia |                                    | X       |          |           |                 |
| 3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia                                                                                                                                               |                                    |         | X        |           |                 |
| 4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim                                                                                                    | X                                  |         |          |           |                 |

<sup>1</sup> Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

|                                                                                                                                                                                                                                    |  |   |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|--|--|--|
| i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych                                                                                                                                    |  |   |  |  |  |
| 5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy                                                                                                                     |  | X |  |  |  |
| 6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów |  | X |  |  |  |

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

**Tabela nr 1**

| Kryterium                                                                                        | Ocena końcowa spełnienia kryterium |         |          |           |                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|---------|----------|-----------|-----------------|
|                                                                                                  | wyróżniająco                       | w pełni | znaczaco | częściowo | niedostatecznie |
| <b>Uwaga:</b> należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny |                                    |         |          |           |                 |

**1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.**

**Ocena spełnienia kryterium 1 - w pełni**

**Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 1**

Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia, która jest zgodna z misją Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i z misją Wydziału Teologicznego UŚ oraz ze strategią rozwoju UŚ na lata 2012-2020, świadomie i konsekwentnie realizuje program kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* zorientowany na dialog i przenikanie się odmiennych tradycji i kultur, z których wyrasta śląska Uczelnia. Wizytowany kierunek już z racji swojej programowej interdyscyplinarności otwarty jest na internacjonalizację badań i kształtowanie postaw odpowiedzialności oraz otwartości, co współgra z Misją UŚ. W strategii Wydziału Teologicznego na 2012-2020 znalazły się konkretne wskazania

dotyczące kształcenia na wizytowanym kierunku. Realizowany program kształcenia umożliwia rozwój kształcenia interdyscyplinarnego i osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

#### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 1**

Zalecana jest pogłębiona analiza i rozbudowa oferty edukacyjnej (specjalności) na II stopniu ocenianego kierunku. Rekomenduje się podjęcie działań negocjacyjnych z Władzami Uczelni w celu zmniejszenia grup ćwiczeniowych, których obecna wielkość nie sprzyja ich skuteczności. Zaleca się wprowadzenie praktyk specjalizacyjnych na II stopniu kierunku *nauki o rodzinie* – mediator/asystent w wymiarze zgodnym z wymogami prawnymi stawianymi tym grupom zawodowym.

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Uniwersytet Śląski w Katowicach posiada swoją specyfikę regionalną styku kulturowego, co wybrzmiało w misji uczelni i realizowane jest na ocenianym kierunku w urzeczywistnianiu dialogu kulturowego, przenikania się i otwartości oraz spotkania różnych tradycji. UŚ posiada rozbudowaną strategię rozwoju bazującego na wartościach i odpowiadającą pozycji Uczelni w regionie. Koncepcja kształcenia studentów na kierunku *nauki o rodzinie* stanowi odpowiedź na zadania wyznaczone w strategii rozwoju zarówno Uczelni, jak i jednostki. W dokumentach programach Uczelni i jednostki położono znaczny nacisk na zapewnienie jakości nauki i dydaktyki, stąd tym standardom stara się odpowiadać koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku. Szczególnie podkreśla się odwołanie do amerykańskich standardów kształcenia w zakresie *nauk o rodzinie*. Prowadzeniu polityki zapewnienia wysokiej jakości edukacji akademickiej sprzyja korzystanie z dobrych wzorców poprzez kontakty międzynarodowe i we współpracy w ramach sieci akademickich w kraju.

#### **2. Ocena spełnienia kryterium 1.1. - w pełni**

3. *Uzasadnienie oceny:* koncepcja kształcenia na kierunku dobrze odpowiada misji i strategii Uczelni i jednostki. Oceniana jednostka w ramach kierunku realizuje cele strategiczne Uczelni. Deklarowana w dokumentach programowych troska o zapewnienie wysokiej jakości przekłada się na koncepcję kształcenia. Przynoszące coraz lepsze efekty starania o rozwijanie kontaktów międzynarodowych skutkujące rosnącą liczbą kontaktów sformalizowanych przekłada się na jakość kształcenia na *naukach o rodzinie*.

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Specyfika ocenianego kierunku wymaga stałego monitoringu zmian zachodzących tak w obszarze rodziny, jak i w naukach ją badających. Na wizytowanym kierunku dokłada się starań, aby uwzględnić dokonujące się przemiany, czego wyrazem jest zarówno nieprzerwany nabór studentów na *nauki o rodzinie* I i II stopnia, mimo negatywnych tendencji demograficznych, które dotknęły także ten region kraju. Myślenie perspektywiczne ujawniło się także w stworzeniu od bieżącego roku akademickiego – po konsultacji z przedstawicielami otoczenia gospodarczego i rynku pracy - nowych specjalności na kierunku: opiekun osoby starszej i osoby niepełnosprawnej oraz poradnictwo małżeńskie i rodzinne (Uchwała nr 21/2015/b Rady Wydziału Teologicznego UŚ z dnia 19 maja 2015 r.). Specjalność na II stopniu ocenianego kierunku (mediator i asystent rodziny) pozostaje niezmienną od początku prowadzenia studiów magisterskich, mimo dokonywanych zmian programu kształcenia. ZO przychyliła się do planów zweryfikowanych w czasie akredytacji, których celem jest rewizja i rozbudowa oferty edukacyjnej na II stopniu *nauk o rodzinie*, i zaleca przeprowadzenie takich zmian w konsultacji z rynkiem pracy.

#### **2. Ocena spełnienia kryterium 1.2. - w pełni**

3. *Uzasadnienie oceny:* Polityka perspektywiczna kierunku zorientowana jest zmieniająca się na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, czego wyrazem są nowopowstałe specjalności. Równocześnie jednak nie podejmuje się gwałtownych ruchów w postaci tworzenia nowych specjalności bez wskazania ze strony rynku pracy. Plany rozwoju kierunku otwarte są na zmiany dokonujące się w ramach *nauk o rodzinie* przez korzystanie z doświadczeń zagranicznych i ponadkontynentalnych (amerykańskich).

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

**1. Opis stanu faktycznego**

Jednostka prawidłowo przyporządkowuje oceniany kierunek studiów do obszaru nauk humanistycznych i społecznych oraz wskazuje jako dyscyplinę *nauki o rodzinie*. W przypadku przyporządkowania do dyscyplin wskazane byłoby ich wyliczenie w obszarze nauk społecznych, gdyż niektóre odgrywają znaczącą rolę w zakresie wizytowanego kierunku. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku odnoszą się do wskazanych obszarów (obszaru nauk humanistycznych i społecznych) i dziedzin (dziedziny nauk humanistycznych, dziedziny nauk teologicznych, dziedziny nauk społecznych), zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. 2011 nr 253 poz. 1520), co znajduje swoje udokumentowanie w załączniku 57 (I stopień) oraz (II stopień).

**2. Ocena spełnienia kryterium 1.3. - w pełni**

**3. Uzasadnienie oceny:**

Z formalnego punktu widzenia (przypisanie do obszarów i dziedzin) kryterium spełnione jest poprawnie. Merytorycznie efekty kształcenia odnoszą się do obu wskazanych obszarów i dyscypliny *nauk o rodzinie*.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.\*

**1. Opis stanu faktycznego**

Efekty kształcenia na studiach I dla kierunku *nauki o rodzinie* (profil ogólnoakademicki) zostały szczegółowo przedstawione w Uchwale nr 133 Senatu UŚ z dnia 29 maja 2012 r., a dla II stopnia ocenianego kierunku w Uchwale nr 118 z dnia 13 marca 2012 r. – i są zgodne z wymogami Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005 r., art. 2, ust. 2, pkt 14b oraz spójne z wybranymi efektami kształcenia obszaru nauk humanistycznych i obszaru nauk społecznych określonymi w KRK. Potwierdzają to tabele pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez efekty kierunkowe – przedstawione odpowiednio w: Załączniku nr 57 do wspomnianej Ustawy nr 133 (I stopień) oraz w Załączniku nr 1 Ustawy Senatu UŚ nr 118 (II). Poprawne jest odniesienie efektów przypisanych do poszczególnych zajęć do efektów kierunkowych.

Efekty kształcenia zakładane dla kierunku *nauki o rodzinie*, uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych zarówno w działalności badawczej, na rynku pracy jak i w dalszej edukacji.

Z efektami kierunkowymi dobrze korespondują sylabusy poszczególnych przedmiotów w połączeniu z charakterystyką modułów kształcenia. Pewne wątpliwości może budzić dwoista struktura opisu każdego przedmiotu, określanego w jednostce pojęciem „moduł”. Informacje stałe w kolejnych latach przedstawiono w charakterystyce modułów, zaś dane zmienne znajdują się w sylabusach. ZO zaleca przemyślenie możliwości ujednolicenia opisów przedmiotów.

Zdaniem studentów, efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały, umożliwiają stosowanie metod weryfikacji umożliwiających sprawdzenie stopnia ich osiągnięcia. ZO potwierdza tę opinię.

W ramach studiów I stopnia student zdobywa uprawnienia pedagogiczne. Efekty kształcenia w tym zakresie (Załącznik 57 Uchwały Senatu nr 133) zgodne są z wymogami określonymi w Rozporządzeniu MNiSW z 17 stycznia 2012.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 1.4: w pełni**

3. *Uzasadnienie oceny:* Opis efektów kształcenia przygotowany został zgodnie z zasadami wprowadzania KRK dla szkolnictwa wyższego. Efekty kształcenia na ocenianym kierunku uwzględniają zdobywanie pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych, niezbędnych w działalności badawczej, pracy zawodowej i w dalszej edukacji.

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określone dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.\*

- 1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.
- 1.5.2. Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.\*
- 1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.\*
- 1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.
- 1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.\*
- 1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.\*
- 1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.\*
- 1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.
- 1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów

wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

#### *1. Opis stanu faktycznego*

Dobrze przygotowany program studiów dla kierunku *nauki o rodzinie* oraz jego organizacja i realizacja procesu kształcenia, pozwalają studentom na osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie odpowiednich kwalifikacji na I i II stopniu o profilu ogólnoakademickim

##### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.1. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program studiów jest dostosowany jest do warunków określonych w standardach Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Kształcenia na poziomie studiów I stopnia obejmuje przygotowanie – w ramach kształcenia pedagogicznego – do pracy jako nauczyciela przedmiotu „Przygotowanie do życia w rodzinie” w szkołach (efekty kształcenia zob. Załącznik 57 Ustawy Senatu UŚ nr 133). Uwzględnia ono wymogi określone w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. 2012, poz. 131).

##### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.2. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia (zob. Matryce pokrycia efektów kształcenia kierunku przez efekty modułowe dla poszczególnych lat studiów), zapewniając spójność zakładanych efektów kształcenia z treściami programowymi. Efekty odzwierciedlają współczesną metodologię badań w zakresie *nauk o rodzinie* prowadzonych w obszarze nauk humanistycznych i społecznych oraz aktualny stan wiedzy w tej dziedzinie.

##### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.3. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Metody kształcenia na ocenianym kierunku umożliwiają samodzielne uczenie się studenta, które obejmuje indywidualne przygotowanie do zajęć lub pracę w małych grupach ćwiczeniowych z wymiernym wkładem pracy własnej i prezentacją wyników, przygotowanie do kolokwium i egzaminów oraz zapoznanie się z wymaganą literaturą dostępną na platformie e-learningowej. Wykorzystywane są aktywizujące formy kształcenia, np. debaty, dyskusje, studium przypadku, elementy psychodramy. W ramach prac zaliczeniowych semestralnych lub etapowych studenci przygotowują własne analizy problemowe i badawcze w formie pisemnej lub prezentacji. W czasie studiów I i II stopnia prowadzone jest seminarium dyplomowe/ magisterskie w wymiarze 120 godzin w czasie 4 semestrów. W ramach seminariów wymagany jest poważny nakład pracy własnej wyceniany odpowiednio na 3 x 3 + 13 punktów ECTS (I stopień) i 2 x 3 + 9 + 18 ESCT. W konsekwencji oznacza to szeroki zakres badań własnych studenta. Studia I stopnia kończą się pracą dyplomową, która poświadcza zdobycie podstawowych umiejętności badawczych. Natomiast na studiach II stopnia student wprowadzany jest w badania naukowe właściwe dla nauki o rodzinie. Przekonującym potwierdzeniem rozwoju naukowego są publikacje naukowe studentów. W ocenie samych studentów, metody kształcenia stosowane przez nauczycieli akademickich motywują i zachęcają do pogłębiania wiedzy.

##### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.4. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia wyznaczonych dla ocenianego kierunku. Czas trwania kształcenia podzielony jest w przypadku każdego przedmiotu na liczbę godzin kontaktowych i pracy własnej studenta. Orientację w nakładzie pracy studenta ułatwia konsekwentnie stosowany przelicznik punktów ECTS. Zdaniem studentów, przyznawane punkty ESCT uwzględniają nakład ich pracy.

##### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.5. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* punktacja ECTS nie budzi zastrzeżeń – jest zgodna z zasadami systemu ECTS (w jednostce 1 pkt ECTS = 25 godzin pracy, co jest zgodne z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 roku, § 2, ust. 2).), zaś dobór liczby punktów jest dobrze uzasadniony w opisach modułów zajęć nakładem pracy studenta.

Program studiów na ocenianym kierunku odpowiada także na wszystkich specjalnościach wymogowi realizacji ponad 50% ogólnej liczby ECTS w ramach modułów, które są powiązane z prowadzonymi badaniami w dziedzinie nauk o rodzinie. Pojawiająca się nieprecyzyjna informacja związana z tą kwestią w Raporcie samooceny (s. 30) wynikała z wątpliwości dotyczącej kwalifikowania pewnych

typów zajęć, co ZO wyjaśnił w trakcie spotkania z autorami Raportu.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.6 – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program kształcenia na kierunku nauki o rodzinie UŚ zakłada uzyskanie ponad 30% ogólnej liczby ECTS w ramach przedmiotów do wyboru, m.in. poprzez możliwość wyboru modułów specjalnościowych i seminariów dyplomowych oraz alternatywnych wykładów monograficznych. Na wydziale prowadzi się także wykłady ogólnouczelniane. Liczba punktów ECTS, które są przez studenta wybierane, jest zależna od poziomu kształcenia oraz od specjalności, ale mieści się w przedziale: 34% na I stopniu i 36% na II stopniu.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.7. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program studiów na kierunku nauki o rodzinie posiada zrównoważoną liczbą godzin wykładowych i ćwiczeniowych, w tym ćwiczenia w małych grupach, ponieważ – zgodnie z regulacjami UŚ – zwykła grupa ćwiczeniowa powinna liczyć od minimum 25 osób do max 50! ZO rekomenduje interwencję władz wydziału w uczelni w celu zmniejszenia liczby studentów w grupach ćwiczeniowych, które w obecnym kształcie budzą wątpliwości dotyczące możliwości skutecznego prowadzenia ćwiczeń. Na ocenianym kierunku prowadzi się zróżnicowane formy zajęć dydaktycznych – od wykładu i konwersatorium, przez debaty, dyskusje, po pracę w grupach problemowych - aby zapewnić osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności prowadzenia badań i kompetencji społecznych.

W realizacji niektórych modułów wykorzystywane są metody i techniki kształcenia na odległość. Także wykład ogólnouczelniany może zostać zrealizowany w systemie e-learning. Zajęcia realizowane wyłącznie z wykorzystaniem ww. kształcenia na odległość spełniają warunki określone przepisami prawa i nie przekraczają 60% wszystkich zajęć.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.8. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program studiów na kierunku nauki o rodzinie I i II stopnia przewiduje praktyki zawodowe, które odbywają się w instytucjach zajmujących się wsparciem rodziny. Ich liczba wynosiła do roku 2015 ok. 60, jednak nowe specjalności wymagać będą przygotowania nowych porozumień z instytucjami specjalistycznymi. Zasady realizacji praktyk opisano w “Wytocznych w sprawie organizowania i przeprowadzania praktyk zawodowych na kierunku nauki o rodzinie”, które zastąpiono w bieżącym roku “Regulaminem praktyk zawodowych”. Praktykom przypisano efekty kształcenia. Nadzór na praktykami sprawuje Koordynator wydziałowy ds. praktyk, zaś wydziałowy opiekun praktyk zawodowych weryfikuje uzyskanie przez studenta efektów kształcenia. Korzysta on zarówno z analizy dziennika praktyk, jak i z opinii opiekuna praktyki oraz z rozmowy kontrolnej po jej odbyciu. Z kolei praktyki pedagogiczne (zob. Program kształcenia dla 2 i 3 roku I stopnia nauk o rodzinie) odbywają się w instytucjach edukacyjnych w wymiarze 150 godzin, a ich wymiar zgody jest z Rozporządzeniem MNiSW z 2012 r. Ważne są także korekty poczynione w zasadach praktyk (rezygnacja z praktyk wakacyjnych), które potwierdzają proces optymalizacji tego segmentu programu studiów na ocenianym kierunku.

Zastrzeżenia może budzić praktyka zawodowa w ramach II stopnia studiów na ocenianym kierunku, która obejmuje jedynie 60 godz. i dotyczy studentów, którzy zdobywają specjalność mediator i asystent rodziny. Stąd ZO uważa, iż warto rozważyć – w przypadku utrzymania powyższej specjalności – podjęcie starań o wprowadzenie praktyk specjalizacyjnych w zakresie mediator/ asystent rodziny w wymiarze zgodnym z wymogami prawnymi stawianymi tym grupom zawodowym.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.5.9. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program studiów na kierunku nauki o rodzinie UŚ coraz bardziej wchodzi na drogę umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Od trzech lat wzrasta liczba zajęć w językach obcych. Jedną z form są wykłady monograficzne w językach kongresowych w wymiarze 30 godzin, m.in. z psychologii i pedagogiki rodziny. W ramach programu Erasmus+ na ocenianym kierunku od dwóch lat studiują pojedynczy studenci. Ponadto od 2012/2013 Wydział oferuje bezpłatne miejsca dla studentów spoza UE, łącznie 4 miejsca rocznie.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.5 (z uwzględnieniem podkryteriów 1.5.1 – 1.5.9. – w pełni**

*Uzasadnienie oceny:* Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Realizacja procesu dydaktycznego jest poprawna, profesjonalna i podlegająca stałym korektom w celu polepszenia jakości kształcenia. Na podkreślenie zasługuje postępujący proces umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku, satysfakcjonująca oferta form kształcenia oraz działań motywujących studenta do

samodzielnego nauki. Niezbędne korekty w zakresie praktyk specjalizacyjnych nie zmieniają pozytywnej oceny.

1.6 Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. \*

### 1. Opis stanu faktycznego

Kryteria i zasady rekrutacji na ocenianym kierunku określa na rok bieżący: Uchwała nr 290 Senatu UŚ w Katowicach z dnia 27 maja 2014 r. wraz Zał. nr 1. Wymaganie rekrutacyjne na I stopień dla nauk humanistycznych określone zostało w UŚ jako ranking na podstawie ocen z pisemnego egzaminu maturalnego z języka polskiego. Rekrutacja studia II stopnia odbywa się na podstawie dyplomów ukończenia studiów I stopnia. Ranking wyznacza średnia ocen uzyskanych ze studiów wyższych. Absolwentom kierunkowych studiów pierwszego stopnia liczba uzyskanych punktów zostaje pomnożona razy 1,2. O przyjęcie mogą się ubiegać osoby, które ukończyły studia wyższe w obszarach: nauk humanistycznych, społecznych, medycznych oraz o zdrowiu.

### 2. Ocena spełnienia kryterium 1.6.1. – w pełni

#### 3. Uzasadnienie oceny:

Przyjęte kryteria rekrutacyjne są obiektywne i zapewniają bezstronność w procesie kwalifikacji kandydatów. Także ustalanie list rankingowych jest jednoznacznie określone. Przyjęte kryteria pozwalają na właściwy dobór kandydatów do podjęcia studiów na ocenianym kierunku w przypadku obydwu stopni. W ramach zapewniania równych szans na naukach o rodzinie oferuje się także zindywidualizowane sposoby studiowania oraz wsparcie dla osób z niepełnosprawnością, także w ramach praktyk zawodowych.

### 1. Opis stanu faktycznego

Uchwała Senatu UŚ nr 485 z 23 czerwca 2015 r. określa zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Dokument określa kolejne kroki proceduralne tak ze strony zainteresowanego, jak i ze strony wydziałowej komisji, która przeprowadza postępowanie. Dziekan wydaje zaświadczenie o potwierdzeniu lub odmowie potwierdzenia efektów kształcenia. Kandydatowi przysługuje prawo odwołania. Jednostka nie posiada jeszcze na kierunku *nauki o rodzinie* uprawnień do potwierdzania efektów uczenia się poza uczelnią, gdyż warunkiem ich uzyskania jest pozytywna ocena programowa na kierunku.

### 2. Ocena spełnienia kryterium 1.6.2. – w pełni.

*Uzasadnienie oceny:* Na Uczelni istnieje możliwość potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, ale kierunek *nauki o rodzinie* nie ma jeszcze uprawnień do potwierdzania efektów uczenia się poza uczelnią, gdyż czeka na pozytywną ocenę programową kierunku.

### Ocena spełnienia kryterium 1.6 z uwzględnieniem kryteriów od 1.6.1. do 1.6.2 - w pełni

*Uzasadnienie oceny:* Analiza przeprowadzonego postępowania rekrutacyjnego oraz kryteriów rekrutacji określonych w Uchwale Senatu pozwala stwierdzić, iż nie zawierają one żadnych przepisów dyskryminujących jakichkolwiek kandydatów i przestrzegają zasady równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku. Postępuje też proces wdrażania weryfikacji efektów kształcenia zdobytych poza uczelnią, podjęto odpowiednie kroki formalne w tym względzie.

1.7 System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. \*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność,

wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Sprawdzanie i ocenianie efektów kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* UŚ odbywa się na podstawie prac etapowych, zaliczeń na ocenę, egzaminów oraz pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Każdemu modułowi przypisane zostały efekty kształcenia podlegające weryfikacji i dotyczy to także języków obcych. W odniesieniu do umiejętności sprawdzanie osiągnięcia efektów kształcenia realizowane jest na bieżąco poprzez ocenę przygotowania do zajęć i aktywności studentów na zajęciach. Efekty kształcenia osiągnięte podczas wykładów w zakresie wiedzy sprawdzane są w formie egzaminów. W opinii studentów obowiązujące metody weryfikacji są właściwie dostosowane do przedmiotu. Potwierdzają to analizy zapisów z sylabusów przedmiotowych i modułów, w których znajdują się poprawne opisy weryfikacji efektów. Procedury regulujące proces dyplomowania określa Zał. 4 w Programie kształcenia dla kierunku *nauki o rodzinie*.

#### **2. Ocena spełnienia kryterium 1.7.1. – w pełni**

**3. Uzasadnienie oceny:** Zespół Oceniający stwierdza, że proces sprawdzania i oceniania efektów kształcenia przebiega prawidłowo, choć można zaobserwować tendencję do pewnego, najczęściej niebyt dużego zawyżania ocen prac dyplomowych, stąd zaleca się obiektywniejsze wartościowanie tychże prac.

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Na ocenianym kierunku stosowane są przejrzyste kryteria zapewniające transparentność systemu oceniania. „Sposoby weryfikacji efektów kształcenia modułu” opisano w każdym module (przedmiocie) i są one porównywalne. Jednoznaczne kryteria sprawdzania stosuje się także w ocenie efektów uzyskanych w ramach praktyk zawodowych i pedagogicznych. W przypadku egzaminów dyplomowych egzamin odbywa się komisyjnie, składają się na niego odpowiedzi na pytania postawione przez wszystkich członków komisji. Pytania odnoszą się zarówno do *nauk o rodzinie* jako dyscypliny kierunkowej, jak i do pracy dyplomowej. Zdaniem studentów nauczyciele akademicy zachowują bezstronność i obiektywizm w przypadku każdej formy sprawdzania i oceniania uzyskanych efektów kształcenia. Opinie studentów potwierdzone zostały przez ewaluację prac etapowych i protokołów dyplomowych, które takie stanowisko potwierdzają. Prace etapowe są zróżnicowane i sprawdzają nie tylko wiedzę, ale także umiejętności i kompetencje społeczne zgodnie z przyjętymi efektami kształcenia. Warto podkreślić zróżnicowaną tematykę prac dyplomowych, które często podejmują zagadnienia związane z aktualnymi wyzwaniami ekonomicznymi, społecznymi, kulturowymi i religijnymi stojącymi przed współczesnym małżeństwem i rodziną.

#### **2. Ocena spełnienia kryterium 1.7.2. – w pełni**

##### **3. Uzasadnienie oceny:**

Stosowane na kierunku *nauki o rodzinie* metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych w programie studiów efektów kształcenia. Opis sprawdzania efektów kształcenia jest precyzyjny i odniesiony do efektów modułowych. W jednostce stworzony został system oceniania zapewniający równe traktowanie wszystkich studentów oraz bezstronność i obiektywizm w ocenianiu.

#### **Ocena spełnienia kryterium 1.7 z uwzględnieniem podkryteriów od 1.7.1. do 1.7.2 – w pełni**

**Uzasadnienie oceny:** Na ocenianym kierunku stworzony został system oceniania zapewniający równe traktowanie wszystkich studentów oraz bezstronność i obiektywizm w ocenianiu. Obowiązujący system weryfikacji efektów kształcenia zapewnia możliwość oceny stopnia ich osiągnięcia. Zdaniem studentów, obowiązujące metody weryfikacji są adekwatne do formy zajęć dydaktycznych oraz realizowanej tematyki.

#### **2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia**

#### **Ocena spełnienia kryterium 2 - w pełni**

##### **Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 2**

Pracownicy naukowo-dydaktyczni WT UŚ realizujący zajęcia na kierunku *nauki o rodzinie* posiadają

odpowiednie kompetencje dydaktyczne i naukowe, by realizować przyjęty program kształcenia. Oceniany kierunek przyporządkowano do obszaru nauk humanistycznych i społecznych i przedstawiciele obydwu obszarów znajdują się w minimum kadrowym kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. Podejmowane badania naukowe zapewniają realizację efektów i programu kształcenia a realizowana polityka kadrowa sprzyja rozwojowi kadry. Polityka kadrowa wspiera indywidualny rozwój nauczycieli akademickich oraz przyczynia się do odtwarzania potencjału kadrowego. Zróżnicowane badania naukowe realizowane na ocenianym kierunku *nauki o rodzinie* są wykorzystywane do modyfikowania programów kształcenia.

#### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 2**

Kierunek *nauki o rodzinie* znajduje się w początkowej fazie tworzenia metodologii badawczej, dlatego nadal silne są związki z kierunkiem *teologia*, co znajduje to wyraz m.in. w publikacjach i organizowanych konferencjach. Warto zadbać o wzmocnienie badań z zakresu nauk społecznych.

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Minimum kadrowe dla kierunku *nauki o rodzinie* zostało określone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). Spełnione są zapisy **§ 13 pkt. 1** powyższego rozporządzenia, tj.: „nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów”, a także **§ 13 pkt. 2**, tj.: „nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”.

Skład minimum kadrowego odpowiada wymaganiom określonym w niniejszym rozporządzeniu **§ 14. 1.** „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”, a **§ 15. 1.** „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”.

Zgodnie z wymogami art. 9a ust. 1 ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy. Wszyscy nauczyciele akademicy zgłoszeni do minimum kadrowego *nauki o rodzinie* spełniają ten wymóg.

Po weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, należy stwierdzić, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. W raporcie samooceny podano do minimum kadrowego 13 nauczycieli akademickich: w tym 2 z tytułem profesora, 5 ze stopniem doktora habilitowanego oraz 6 pracowników naukowo-dydaktycznych ze stopniem doktora. Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia i drugiego stopnia na kierunku *nauki o rodzinie* jest spełnione. Nauczyciele akademicy wypełniający minimum kadrowe studiów I i II stopnia na kierunku *nauki o rodzinie*, o profilu ogólnoakademickim, posiadają dorobek naukowy z obszaru nauk humanistycznych i obszaru nauk społecznych, bezpośrednio

nawiązujący do dyscypliny *nauki o rodzinie*, zaś ich zainteresowania badawcze sprzyjają realizacji programu kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie*.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014, poz. 1370) i wynosi 1: 35 (wymagana relacja nie mniejsza niż 1:120).

## **2. Ocena spełnienia kryterium 2.1. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Wymagania formalne i merytoryczne odnośnie minimum kadrowego kierunku *nauki o rodzinie*, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione. Liczba i struktura kompetencji nauczycieli akademickich podanych do minimum kadrowego nie budzi wątpliwości.

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.\*

### **1. Opis stanu faktycznego**

Uczelnia zatrudniała na kierunku *nauki o rodzinie* w ocenianym okresie 59 pracowników naukowo-dydaktycznych z czego 9 profesorów, 11 doktorów habilitowanych, 20 doktorów i 19 innych nauczycieli akademickich).

Nauczyciele akademicy zatrudnieni na kierunku *nauki o rodzinie* realizują badania z obszaru nauk humanistycznych, społecznych oraz badania interdyscyplinarne zgodnie ze specyfiką kierunku. Należy docenić fakt, iż młodszy pracownicy realizują badania pod kierunkiem samodzielnych pracowników naukowych. Realizowane badania są adekwatne do przyjętego programu kształcenia i zakładanych efektów kształcenia. Kadra reprezentuje różnorodne dyscypliny z obszaru nauk humanistycznych i społecznych, jednak zadaniem ZO warto zadbać o zwiększenie zatrudnienia samodzielnych pracowników naukowych z zakresu psychologii, pedagogiki i socjologii rodziny.

Z kolei kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich są systematycznie rozwijane poprzez ich udział w szkoleniach realizowanych w Jednostce oraz w szkoleniach zewnętrznych.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 2.2. - pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *nauki o rodzinie* są adekwatne do realizowanego programu i przyjętych efektów kształcenia. Mocną stroną ocenianego kierunku jest pozyskanie 37 nauczycieli akademickich wykazujących się dorobkiem w dyscyplinie *nauki o rodzinie*, dla których zatrudnienie na uczelni stanowi podstawowe miejsce pracy. Ich profil akademicki wskazuje na dominantę problematyki i metodologii teologicznej. Z uwagi na wyzwania społeczne, ekonomiczne i kulturowe sugeruje się wzmocnienie rozwoju kierunku poprzez pozyskanie specjalistów z zakresy psychologii społecznej, socjologii rodziny, ekonomii lub ścisłą współpracę z innymi wydziałami UŚ podejmującymi badania społeczne, ekonomiczne i kulturowe.

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Zgodnie z przepisami statutowymi UŚ nauczyciele akademicy zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy zostali wyłonieni na drodze konkursowej. Kryteria konkursów są określane zgodnie z potrzebami naukowymi i dydaktycznym kierunkiem. Jednostka realizuje okresową ocenę pracowników w zakresie ich aktywności naukowej. W uzasadnionych przypadkach, dla zintensyfikowania pracy naukowej, udzielane są urlopy naukowe.

W ocenianym okresie na kierunku nauki o rodzinie pracownicy uzyskali: 1 doktorat, 2 habilitacje i 3 tytuły profesorskie. Przy czym największy dynamizm podnoszenia kwalifikacji wystąpił w latach 2014-2015, co wyraźnie wskazuje na tendencję rozwojową. Relatywnie duża liczba doktorów daje podstawy do przekonania, iż w przyszłości nastąpi wzrost liczby samodzielnych pracowników nauki.

Za wybitne osiągnięcia naukowe pracownicy są honorowani nagrodami, przede wszystkim nagrodami

Rectora UŚ. W przypadku niskich ocen z ankietyzacji zajęć prowadzone są rozmowy służbowe, mobilizujące pracowników do większej troski o jakość dydaktyki.

Na podstawie indywidualnych kontaktów zagranicznych na kierunku *nauki o rodzinie* oferowane są wykłady zagranicznych nauczycieli akademickich. W ocenianym okresie miało to miejsce w 5 razy, przy czym dwukrotnie kierunek gościł wykładowców z Austrii i trzykrotnie ze Słowacji.

Polityka kadrowa sprzyja rozwijaniu kompetencji dydaktycznych (szkolenia) i umiędzynarodowieniu. Władze Wydziału wspierają udział pracowników w programach i stażach międzynarodowych (program Erasmus i umowy bilateralne).

## **2. Ocena spełnienia kryterium 2.3 - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Władze Wydziału realizują politykę kadrową, która skutecznie wspiera indywidualny rozwój nauczycieli akademickich i przyczynia się do odtwarzania jej potencjału. Zaprezentowane dokumenty, Raport samooceny oraz spotkanie z kadrami potwierdzają pozytywną ocenę polityki kadrowej nastawionej na rozwój liczebny i jakościowy kadry. Pracownicy są motywowani do zdobywania stopni i tytułów naukowych (nagrody uczelniane, preferencje w zakresie wynagrodzenia, aktywne włączenie w wymianę zagraniczną). W świetle przeprowadzonych rozmów z kadrami Komisja stwierdziła pojawiającą się tendencję daleko posuniętej wstrzeźliwości władz UŚ w polityce awansów akademickich na stanowisko profesora uczelnianego. Z uwagi na fakt, iż *nauki o rodzinie* są młodą dyscypliną a dwóch profesorów należących do minimum kadrowego może niedługo podjąć decyzję o emeryturze warto zadbać o wzmocnienie przynajmniej grupy profesorów nadzwyczajnych.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaro-om kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.\*

### **1. Opis stanu faktycznego**

Oceniana jednostka realizuje badania w zakresie obszarów wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia, do których przyporządkowano kierunek (obszar nauk humanistycznych i nauk społecznych). W Katedrze Nauk o Rodzinie prowadzone są badania indywidualne i zespołowe, np. w ramach działalności statutowej realizowane są badania w zakresie *nauki o rodzinie*: „Osobowy potencjał małżeństwa i rodziny w kontekście współczesnych przemian”. W dobie gwałtownych przemian społeczno-kulturowych oraz dyskusji społecznej nad rolą małżeństwa i rodziny bardzo cenne są następujące obszary badawcze: wychowanie w rodzinie w kontekście międzykulturowym; duszpasterstwo małżeństw niesakramentalnych; wartość seksualności człowieka; rodzina w obliczu niepełnosprawności, choroby i cierpienia. Badania pracowników ocenianego kierunku są wspierane przez doktorantów z teologii, którzy podejmują badania interdyscyplinarne z zakresu teologii małżeństwa i rodziny oraz szeroko rozumianych studiów nad małżeństwem i rodziną.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 2.4. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Pracownicy naukowo-dydaktyczni kierunku *nauki o rodzinie* podejmują badania w obszarze nauk humanistycznych i społecznych (głównie dyscyplina *nauki o rodzinie*), co odpowiada obszarom kształcenia, do których przyporządkowano kierunek.

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Jednostka dba, by wyniki badań naukowych prowadzonych na kierunku *nauki o rodzinie* WT UŚ były stosowane zarówno do projektowania jak i modyfikowania programów kształcenia, np. dzięki zespołowo osiągniętym wynikom badań zmodyfikowano program kształcenia o badania nad seksualnością osób z niepełnosprawnością, uruchomiono moduł „Seksualność osób niepełnosprawnych” w ramach specjalności - *opiekun osoby starszej i osoby niepełnosprawnej*. Ponadto do drugiej specjalności - *poradnictwo małżeńskie i rodzinne* wprowadzono moduły związane z zainteresowaniami naukowymi pracowników np. wychowanie w rodzinie w kontekście wielokulturowym dodano do modułu pedagogika rodziny. Ponadto rozwijane kontakty zagraniczne i dostęp do literatury obcojęzycznej, zapewniony przez zasoby Biblioteki sprzyjają podejmowaniu badań nad małżeństwem i rodziną z uwzględnieniem osiągnięć międzynarodowych. Decyzje Rady Wydziału w zakresie projektowania i doskonalenia programu kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie*

wskazują na ustawiczne zaangażowanie środków w realizację badań naukowych, które są stosowane w doskonaleniu programu kształcenia.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 2.5 - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Wyniki badań naukowych prowadzonych w na kierunku *nauki o rodzinie* WT UŚ są stosowane zarówno w projektowaniu jak i modyfikowaniu programów kształcenia.

## **3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia**

### **Ocena spełnienia kryterium 3 - znacząco**

#### **Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 3**

Formalna współpraca z otoczeniem społecznym, w tym potwierdzony umowami wpływ interesariuszy zewnętrznych na kształt i realizację programów kształcenia pozostają w fazie konstruowania. Bardziej rozbudowana jest liczba kontaktów nieformalnych, posiadających wpływ na proces kształcenia. Pozytywnie oceniono fakt, iż współpracujący z WT przedstawiciele pracodawców przekazują ustnie swoje uwagi dotyczące programu kształcenia. Istotna jest także rola instytucji odbywania praktyk, które oddziałują na edukację studentów ocenianego kierunku. Uwagi instytucji organizujących praktyki zaowocowały m.in. modyfikacjami programu praktyk i czasu ich odbywania

#### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 3:**

Należy kontynuować działania w celu rozwinięcia formalnych form współpracy z otoczeniem społecznym, w szczególności tych, które służą rozwojowi programów kształcenia i odzwierciedlają potrzeby rynku pracy. W związku z powyższym ZO zaleca utworzenie rady pracodawców, która miałaby głos konsultujący i doradczy przy konstruowaniu efektów kształcenia i ocenie ich realizacji. Zaleca się podjęcie formalnej współpracy z otoczeniem gospodarczym i pracodawcami związanymi ze specjalnością na II stopniu studiów.

Należy zintensyfikować starania zmierzające do włączenia pracodawców na drodze formalnych umów do współpracy naukowej w ramach odpowiednich specjalności na ocenianym kierunku.

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Współpraca z otoczeniem społecznym jest w trakcie rozwoju i była jak dotąd sformalizowana jedynie w niewielkim stopniu. W minionym roku akademickim sytuacja istotnie zmieniła się na lepsze. W ramach tworzenia nowych specjalności na I stopniu kierunku *nauki o rodzinie* podjęto kroki formalne, które zaowocowały udokumentowanymi konsultacjami z przedstawicielami pracodawców. Ocenie stopnia realizacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku służą praktyki zawodowe realizowane w instytucjach działających na rzecz wsparcia rodziny. Wiedza, umiejętności i kompetencje podlegają ocenie opiekuna praktyk zawodowych z instytucji przyjmującej studentów. Uwagi instytucji organizujących praktyki zaowocowały m.in. modyfikacjami programu i czasu ich odbywania.

#### **2.Ocena spełnienia kryterium 3.1 - znacząco**

##### **3.Uzasadnienie oceny**

Współpraca jednostki z otoczeniem społecznym i pracodawcami nie tylko się rozwija, ale – co istotne – postępują procesy formalizacyjne. Dotyczy to jednak zasadniczo praktyk zawodowych i nowych specjalności w ramach I stopnia *nauki o rodzinie*. Stąd ZO zaleca podjęcie kolejnych kroków na tym polu, z zwłaszcza utworzenie rady pracodawców, która miałaby głos konsultujący i doradczy przy konstruowaniu efektów kształcenia i ocenie ich realizacji. Zaleca się także podjęcie formalnej współpracy z otoczeniem gospodarczym i pracodawcami związanymi ze specjalnością na II stopniu studiów, która posiada dotąd charakter okazjonalny i nieformalny.

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Na kierunku nie prowadzi się studiów we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, poza praktykami

zawodowymi, które odbywają się w oparciu o stosowne formalne porozumienia między jednostką a instytucją przyjmującą studentów. Z uwagi na fakt, iż Uczelnia nie ma bezwzględnego obowiązku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych odstąpiono od oceny tego kryterium.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 3.2. – odstąpienie od oceny tego kryterium**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Umowy dotyczące praktyk zawodowych studentów ocenianego kierunku są sformalizowane. Na innych płaszczyznach współpraca jednostki z podmiotami należącymi do otoczenia społeczno-gospodarczego nie posiada charakteru prowadzenia wspólnych studiów. Władze jednostki dostrzegają potrzebę ściślejszej współpracy zwłaszcza z potencjalnymi pracodawcami, aby znali oni kompetencje i umiejętności absolwentów kierunku, a z drugiej strony, aby mieli oni realny wpływ na poszerzanie jakości praktycznych umiejętności i kompetencji absolwentów. ZO popiera intensyfikację wysiłków w tym zakresie.

## **4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych**

### **Ocena spełnienia kryterium 1 - wyróżniająco**

#### **Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 4**

Oceniana jednostka dysponuje nowoczesną i funkcjonalną infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych z zakresu *nauk o rodzinie*. Zarówno liczba, powierzchnia, wyposażenie sal dydaktycznych jak i niedawno odnowiona Biblioteka Wydziału Teologii z bogatymi zasobami pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia i prowadzenie badań naukowych.

#### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 4**

Warto zadbać o urządzenia wspomagające proces studiowania studentów niedosłyszających.

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.\*

#### **1. Opis stanu faktycznego**

Oceniana jednostka posiada dwa funkcjonalne obiekty: nowoczesny trzypiętrowy budynek przy ul. Jordana 18 i budynek biblioteki. Główny budynek to estetyczny, funkcjonalny i zadbanej obiekt obejmujący parter i trzy piętra, zbudowany specjalnie na potrzeby Wydziału Teologii UŚ. Do dyspozycji pozostaje 6 sal wykładowych, 12 sal seminaryjnych, laboratorium komputerowe, aula i pomieszczenia pomocnicze (m. in. nowoczesna sala egzaminacyjna - łącznie 3524,63 m<sup>2</sup>). Ich powierzchnia, wyposażenie i układ stanowisk są dostosowane do prowadzonych zajęć, liczebności grup studentów i realizowanych badań naukowych. W salach (zgodnie z ich wielkością i przeznaczeniem) znajduje się sprzęt multimedialny, nagłośnienie, biurka i krzesła z pulpitemi. Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne są klimatyzowane i wyposażone w tablice oraz ekrany. Nauczyciele akademicki oraz studenci mają także możliwość pożyczenia dodatkowego sprzętu dydaktycznego (np. projektorów multimedialnych, laptopów, głośników). Mogą też korzystać z nowoczesnej auli (214 miejsc siedzących o układzie kinowym). Każda katedra i organizacja studencka posiada swoje pokoje i pracownie. Przy wejściach do nich znajdują się informacje (o składzie danej katedry i konsultacjach), sprzyjające efektywności procesu kształcenia. Na terenie obiektu istnieje możliwość korzystania z bezprzewodowego Internetu (sieć WiFi obejmuje wszystkie piętra budynku oraz czytelnię Biblioteki Wydziału Teologicznego). Studenci mogą również korzystać z pracowni komputerowej wyposażonej w komputery stacjonarne i tablicę interaktywną. Na parterze znajduje się mała kaplica służąca wszystkim pracownikom i studentom, a także przestronny hol, w którym cyklicznie są prezentowane różne okolicznościowe wystawy.

Studenci *kierunku nauk o rodzinie* bardzo pozytywnie ocenili infrastrukturę dydaktyczną i naukową jednostki. W ich opinii liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są bardzo dobre. Sale posiadają sprzęt audiowizualny wykorzystywany przez większość nauczycieli akademickich podczas

zajęć. Studenci wyrazili także pozytywną opinię na temat przystosowania budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W budynku wydziału znajdują się podjazdy i windy, a w wyposażeniu biblioteki znajdują się urządzenia dla niedowidzących.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 4.1 – wyróżniająco**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Estetyczny, dobrze zaplanowany, zadbane i funkcjonalny budynek jest dostosowany do potrzeb kształcenia i badań naukowych realizowanych na kierunku *nauki o rodzinie*.

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.\*

### **1. Opis stanu faktycznego**

Biblioteka Wydziału Teologii pozostająca własnością strony kościelnej, ale udostępniona wraz z pomieszczeniami i infrastrukturą cyfrową (w stanie ustawicznego rozwoju co do ilości sprzętu i jakości oferowanego oprogramowania stanowi wystarczające i sprawne narzędzie docierania do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach ocenianego kierunku. Na uwagę zasługuje gromadzenie zasobów w formie księgozbiorów profesorskich oddawanych Bibliotece. W ten sposób Biblioteka służy nie tylko dla badań z zakresu *nauk o rodzinie*, ale także badań interdyscyplinarnych. Poprzez otwartą sieć WiFi i szerokopasmowy dostęp do Internetu studenci mogą korzystać ze sprzętu uczelnianego w dostępie do cyfryzowanych zasobów źródłowych, w tym Wirtualnej Biblioteki Nauki. W ocenie studentów Biblioteka Wydziałowa jest dobrze wyposażona w literaturę potrzebną do realizacji zamierzonych efektów kształcenia. Każdy student może mieć dostęp do źródeł elektronicznych zarówno bezpłatnych jak i płatnych. Biblioteka jest otwarta w godzinach odpowiadających potrzebom studentów. W Bibliotece Wydziałowej występują stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz czytelnia, gdzie mogą analizować literaturę dostępną na miejscu. Poza tym studenci mogą korzystać z Biblioteki Głównej UŚ w Katowicach.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 4.2 – wyróżniająco**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Zasobna i skomunikowana z elektronicznymi bazami bibliotecznymi Biblioteka Wydziału zabezpiecza potrzeby studentów i kadry naukowej. Biblioteka dysponuje wystarczającymi zasobami literatury przedmiotu. Profesjonalizm obsługi bibliotecznej gwarantuje wysoką jakość dostępu do wielojęzycznej literatury na nośnikach papierowych i cyfrowych, umożliwiającą różne formy pozyskiwania informacji i włączania jej do prac dyplomowych i badawczych, odpowiednio do wskazań prowadzących seminaria naukowe, co w trakcie hospitacji zostało potwierdzone deklaracjami studentów i nauczycieli akademickich.

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Na kierunku *nauki o rodzinie* nie prowadzi się typowego kształcenia na odległość. Nauczyciele akademicki mają dostęp do wydziałowej platformy wspomagania procesu dydaktycznego, zarządzanej przez Centrum Kształcenia na Odległość Uniwersytetu Śląskiego, ale korzystają z niej, głównie jako miejsca złożenia wybranej literatury przedmiotu. Wszyscy korzystający z platformy (pracownicy i studenci) otrzymali odpowiednie przeszkolenie. Na platformie są udostępniane przede wszystkim multimedialne materiały edukacyjne, z których student może korzystać przez cały okres trwania kursu lub w terminach określonych z odpowiednim wyprzedzeniem przez prowadzącego. Studenci pozytywnie oceniają korzystanie z platformy edukacyjnej.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 4.3 – nie dotyczy**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Nie dotyczy.

## **5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy**

### **Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 5**

Zorganizowany przez ocenianą Jednostkę system pomocy naukowej, dydaktycznej, materialnej i pastoralnej zapewnia studentom rozwój naukowy, społeczny, kulturowy i zawodowy. Zawarte umowy międzynarodowe umożliwiają studentom *nauk o rodzinie* udział w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ i umów bilateralnych oraz wymianie krajowej w ramach programu MOST. Jednostka wspiera studentów *nauki o rodzinie* w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, współpracując z instytucjami działającymi na rynku, w tym instytucjami kościelnymi. Należy podkreślić szczególną troskę o zabezpieczenie potrzeb studentów z niepełnosprawnością, m.in. dostosowanie infrastruktury dydaktycznej, wsparcie koordynatora, możliwość ubiegania się o opiekę asystenta, Indywidualne Dostosowanie Studiów i pomoc psychologiczno-pastoralną, co świadczy o dużym oddaniu Władz Wydziału i pracowników ocenianego kierunku sprawom studentów z niepełnosprawnością. Jednostka dba również o kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną.

### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 5**

Warto rozwinąć działania w celu zwiększenia grupy przedstawicieli otoczenia społecznego i zawodowego, a szczególnie tych, którzy mogą być w przyszłości pracodawcami absolwentów kierunku *nauki o rodzinie*. Ze względu na niską ocenę domów studenckich, warto zadbać o podniesienie ich standardu.

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.\*

#### **1.Opis stanu faktycznego**

5.1. Studenci są zadowoleni z opieki dydaktycznej i naukowej. Nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów podczas wyznaczonych godzin konsultacji oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji są dostosowane do formy i trybu studiów oraz do planu zajęć.

Analiza Regulaminu Studiów pozwala na pozytywną ocenę zakresu oferowanych możliwości, a także przejrzystości procesu ubiegania się Indywidualny Tok Studiowania i Indywidualną Organizację Studiów. W opinii studentów proces dyplomowania jest przejrzysty i zrozumiały. Studenci przed rozpoczęciem trzeciego semestru są zobowiązani do wyboru opiekuna pracy dyplomowej, co w ich opinii jest zbyt wczesne, ponieważ nie mają jeszcze wystarczającej wiedzy na temat możliwości, jakie mogą im zapewnić poszczególni opiekunowie. Ponadto studenci są usatysfakcjonowani liczbą osób przypadającą na jednego opiekuna, co usprawnia kontakt naukowy podczas przygotowania prac dyplomowych. W ramach kierunku *nauki o rodzinie* działają dwa koła naukowe, które zrzeszają wielu studentów wszystkich lat. Uczelnia wspomaga działalność kół naukowych poprzez dofinansowanie ich inicjatyw. Członkowie kół naukowych mogą korzystać z infrastruktury naukowej i dydaktycznej, aby realizować swoje projekty.

Studenci poprzez stronę internetową mają zapewniony dostęp do Kart Przedmiotów, które w ich opinii są wystarczającym źródłem informacji na temat przedmiotów. W ich opinii treści sylabusów są kompletne i wspomagają ich proces uczenia się. Karty przedmiotów zawierają wszelkie niezbędne informacje nt. zaliczenia przedmiotów, efektów kształcenia, wymiarze godzin, literaturze. Zamieszczone tam informacje pomagają studentom w wyborze specjalności lub modułu kształcenia. Podczas

spotkania z przedstawicielem ZO PKA studenci poinformowali, że prowadzący udostępniają materiały związane z procesem kształcenia, np. literaturę przedmiotu, dodatkowe arkusze ćwiczeniowe, które w ich opinii są bardzo przydatne.

W Uczelni istnieje mechanizm motywujących studentów do osiągania wysokich wyników kształcenia, tj. stypendium Rektora finansowane z Funduszu Pomocy Materialnej. Przy przyznawaniu tego stypendium brane są pod uwagę średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne. Studenci uznali ten mechanizm motywujący za satysfakcjonujący.

Przyznawanie pomocy materialnej odbywa się na zasadach opisanych w *Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu*

Śląskiego, którego kopię otrzymano podczas wizytacji. Według Regulaminu studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie formy pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Określone w Regulaminie zasady dotyczące podziału środków funduszu pomocy materialnej są zgodne z art. 174 ust. 2 ustawy.

Zasady otrzymywania wszelkich świadczeń pomocy materialnej są przejrzyste i zrozumiałe dla studentów oraz są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Przyznawanie stypendiów należy do obowiązków Dziekana, ponieważ Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego nie złożyła wniosku o przeniesienie prawa przyznawania świadczeń na Wydziałową Komisję Stypendialną.

Uczelnia dysponuje również Domami Studenckimi, w których o miejsca może starać się każdy student w oparciu o dokumentację potwierdzającą sytuację materialną. Na podstawie analizy własnej stwierdzono, że zasady ubiegania się o miejsce w Domu Studenckim są jasne i zrozumiałe. W praktyce każdy student, który jest zainteresowany zamieszkaniem w domu akademickim, może otrzymać to miejsce.

Studenci są zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Studenci wszelkie skargi i zastrzeżenia mogą składać do Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego lub do Prodziekana ds. studenckich. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili proces kształcenia realizowany na wizytowanym kierunku. Nie mieli żadnych zastrzeżeń, co do systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Jedyne uwagi negatywne dotyczyły niskiego standardu domów akademickich.

Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 5.1. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Jednostka zapewnia studentom odpowiednią opiekę dydaktyczną, naukową i materialną, która sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów.

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.\*

### **1. Opis stanu faktycznego**

Jednostka umożliwia studentom udział w międzynarodowej mobilności, głównie w ramach programu Erasmus+. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili wsparcie ze strony Uczelni w zakresie organizacji wymiany międzynarodowej. W Uczelni są codzienne dyżury, podczas których studenci mogą uzyskać wszelkie informacje niezbędne do wyjazdów zagranicznych, a także otrzymać dokumentację związaną z udziałem w programie. Program Erasmus jest także prezentowany na stronie internetowej, gdzie są zamieszczone wszelkie potrzebne informacje. Jednostka ma podpisanych 9 umów z Uczelniami zagranicznymi, dzięki którym studenci mogą korzystać z szansy realizacji części studiów za granicą (m.in. Austria, Czechy, Hiszpania, Rumunia, Słowacja, Włochy). Dodatkowo studenci mogą uczestniczyć w wymianie międzynarodowej: z 31 ośrodkami naukowo-badawczymi na świecie, w ramach umów bilateralnych UŚ oraz umów międzyuczelnianych Wydziału.

Poza tym w Uczelni istnieje program wymiany krajowej MOST, do którego co semestr odbywa się rekrutacja, jednak niewielu studentów jest nim zainteresowanych.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 5.2. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Jednostka przygotowała warunki do udziału studentów kierunku *nauki o rodzinie* w programach wymiany międzynarodowej i krajowej.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.\*

### **1. Opis stanu faktycznego**

Studenci kierunku *nauki o rodzinie* mają możliwość kontaktu z otoczeniem społecznym, gospodarczym, kulturalnym i ekologicznym. Wydział Teologiczny UŚ współpracuje z wieloma instytucjami związanymi z wizytowanym kierunkiem studiów. Studenci mają możliwość odbywania praktyk w instytucjach współpracujących z Wydziałem oraz perspektywę zatrudnienia w tych instytucjach.

Biuro Karier realizuje szkolenia i doradztwo zawodowe mające na celu ułatwienie studentom procesu wchodzenia na rynek pracy. Organizuje także lokalne spotkania z pracodawcami na temat rynku pracy

oraz szkolenia prowadzone przez przedstawicieli firm, które mają na celu lepsze przygotowanie studentów kierunku *nauki o rodzinie* do podjęcia przyszłych obowiązków zawodowych. Biuro Karier w celu ułatwienia procesu rekrutacji organizuje dla studentów UŚ rozmowy kwalifikacyjne na terenie Uczelni. Stałą praktyką są prowadzone przez założycieli firm wykłady na temat przedsiębiorczości.

Aktywni studenci współpracujący przy badaniach naukowych lub działający w Kołach Naukowych mają możliwość wyjazdów na konferencje naukowe oraz organizowania własnych.

Władze Wydziału wspierają Wydziałowy Samorząd Studencki, który podejmuje działania zarówno o charakterze kulturalnym jak i wspierającym proces kształcenia. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego pozytywnie ocenili współpracę z Władzami Wydziału jak i oferowane przez nich wsparcie.

W opinii studentów obecnych podczas spotkania ZO PKA Wydział umożliwia im kontakt z otoczeniem społeczno-gospodarczym i w ich ocenie jest on odpowiedni.

Oceniana jednostka łączy program dydaktyczny z wymianą międzynarodową oraz otoczeniem krajowym w aspekcie ekonomicznym, gospodarczym, kulturalnym i ekologicznym (np. dział studentów w programie współpracy z archidiecezją Astany, z instytucjami związanymi z rodziną w Zambii, gdzie realizowany jest projekt dokumentacji stanu i sytuacji tamtejszych rodzin z ich wyzwaniami ekonomicznymi, zdrowotnościami i kulturalnymi).

## **2. Ocena spełnienia kryterium 5.3. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Jednostka wspiera studentów kierunku *nauki o rodzinie* w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Jednostka zapewnia studentom z niepełnosprawnościami odpowiednie wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne. Na Wydziale funkcjonuje Koordynator ds. osób niepełnosprawnych, który odpowiada za zapewnienie opieki tej grupie studentów i jest osobą ułatwiającą kontakt studentów niepełnosprawnych z Wydziałem i Biurem Osób Niepełnosprawnych. Każdy student z niepełnosprawnościami może ubiegać się o opiekę asystenta, który ułatwia funkcjonowanie w Jednostce i udziela wsparcia w zakresie realizacji programu studiów. Istnieje możliwość ubiegania się o Indywidualne Dostosowanie Studiów, które pozwala na dopasowanie formy realizacji programu kształcenia do potrzeb studenta. Studenci pozytywnie oceniają wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami. W Uczelni istnieje możliwość ubiegania się o stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogę, co w opinii studentów jest wystarczające.

Budynek Wydziału jest dostosowany do osób z różnymi niepełnosprawnościami. Istnieje możliwość użyczenia tym osobom służącego sprzętu: komputerów, dyktafonów itp. Od 2010 r. działa Biblioteka Cyfrowa UŚ zwiększająca im dostęp do literatury. Na podstawie analizy własnej, z uwzględnieniem opinii studentów, należy stwierdzić, że Jednostka zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 5.4. - wyróżniająco**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Władze i pracownicy Wydziału Teologicznego są bardzo wrażliwi na potrzeby osób z jakąkolwiek niepełnosprawnością, co do pewnego stopnia wynika ze specyfiki kierunku i realizowanych specjalności, ale jeszcze bardziej z indywidualnej i wspólnotowej postawy miłości, otwartości i wsparcia studentów z niepełnosprawnością z zachowaniem ich godności osobowej i poczucia wartości. Odpowiednia infrastruktura dydaktyczna przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością i obecność koordynatora są potwierdzeniem tej postawy. Studenci z niepełnosprawnością otrzymują wsparcie stypendialne oraz możliwość indywidualizacji procesu kształcenia w formie uwzględniającej rodzaj i stopień niepełnosprawności.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Zdaniem studentów godziny otwarcia dziekanatu, są dostosowane do potrzeb zarówno studentów studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Studenci pozytywnie ocenili kompetencje, życzliwość i kulturę pracy pracowników administracyjnych.

Dostęp do informacji na temat programu kształcenia i procedur toku studiów studenci mają zapewniony poprzez stronę internetową Wydziału, system USOS oraz tablice informacyjne znajdujące się terenie Wydziału. Znajdują się tam informacje dotyczące programu kształcenia i funduszu pomocy materialnej. Harmonogram roku akademickiego i sesji oraz plany zajęć są ogólnodostępne na stronie internetowej Uczelni. Na stronie internetowej znajduje się także Regulamin Studiów, który jest ogólnodostępny dla studentów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili dostęp do informacji na temat programu kształcenia oraz funduszu pomocy materialnej.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 5.5. - w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną.

## **6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów**

### **Ocena spełnienia kryterium 6 - w pełni**

#### **Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 6**

W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenie programu kształcenia i podnoszenie jakości na kierunku *nauki o rodzinie*. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wdrożył system umożliwiający regularne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* przy uwzględnieniu wszystkich obszarów. Wyniki oceny stanowią podstawę zmian programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów. Analiza dokumentacji WSZJK, raport samooceny i przeprowadzone rozmowy pozwalają uznać, że system ten działa poprawnie i ma wbudowany mechanizm samooceny skuteczności i doskonalenia.

#### **Zalecenia w odniesieniu do kryterium 6**

Wszyscy pracownicy kierunku *nauki o rodzinie*, ale szczególnie Władze Wydziału Teologicznego UŚ i członkowie Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia wkładają wiele wysiłku we wdrażanie polityki jakości. Wydaje się jednak, iż warto uprościć niektóre nadmiernie rozbudowane procedury.

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:\*

- 6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,\*
- 6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,
- 6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,\*
- 6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,
- 6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,\*
- 6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,\*
- 6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,
- 6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

- 6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,  
6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

### 1. Opis stanu faktycznego

6.1.1. Plany i Programy studiów oraz efekty kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* zostały zatwierdzone i przyjęte przez Radę Wydziału Teologicznego oraz Senat Uczelni, a podstawą jest *Uchwała nr 380 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w zakresie planów studiów i programów kształcenia*. Analiza programów studiów przebiega przy udziale takich interesariuszy, jak: nauczyciele akademicki wchodzący w skład minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów i pozostali nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Z przeprowadzonych rozmów i dokumentacji wynika, iż efektem prac podjętych w tym zakresie jest opracowanie dokumentu pt. *Ocena efektów kształcenia na kierunku teologia w roku akademickim 2014/15*. Projektowanie, opiniowanie oraz inicjowanie zmian w programach kształcenia leży w gestii funkcjonujących w strukturze Wydziału Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opracowano harmonogram prac Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Teologicznym, który przewiduje okresowe przeglądy i doskonalenia programów kształcenia. Jak wynika ze spotkania z przedstawicielami pracodawców i dostarczonej dokumentacji, brali oni czynny udział w przeglądzie programów studiów, co umożliwiło wprowadzenie zmian w ich treści wynikających z potrzeb rynku pracy i środowiska kościelnego. Do interesariuszy zewnętrznych, z którymi prowadzono rozmowy na temat programów kształcenia należą m. in.: Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Metropolitarnej w Katowicach.

6.1.2. Na ocenianym kierunku ocena osiągnięć studenta prowadzona jest w sposób ciągły i polega ona na analizie, ocenie i wyciąganiu wniosków. Odbywa się na podstawie wyników prac zaliczeniowych, egzaminów, praktyk zawodowych oraz przygotowanych przez studentów prac dyplomowych. Nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia na określonym kierunku studiów ponosi odpowiedzialność za sposób realizacji zajęć, który umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Analizą osiągniętych przez studentów efektów kształcenia zajmuje się Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia wraz z tzw. Zespołami Pomocniczymi. Analizę i wnioski z powyższej analizy Zespół każdego kierunku przedkłada Dziekanowi Wydziału. Na podstawie tych materiałów Dziekan dokonuje rocznej oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale i przedstawia ją na koniec roku akademickiego Radzie Wydziału. Rada Wydziału Uchwałą przyjmuje propozycje zmian doskonalących w tym zakresie jakie wynikają z analizy.

6.1.3. Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia przeprowadzana jest przez nauczycieli akademickich w toku prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych z uwzględnieniem treści i założeń przyjętych w sylabusie modułu/przedmiotu. W odniesieniu do zajęć dydaktycznych są stosowane różne formy weryfikacji takie jak np.: egzaminy, zaliczenia ustne, kolokwia, prace pisemne, prezentacje studentów, prace indywidualne, projekty, egzaminy dyplomowe oraz dokumentacja praktyk (dzienniki praktyk). Jak wynika z rozmów prace etapowe są archiwizowane przez 5 lat. Weryfikacja zasadności doboru metody weryfikacji ma miejsce podczas okresowego przeglądu sylabusu. Weryfikacja efektów wynikających z odbytych praktyk przeprowadzana jest na podstawie złożonej przez studenta dokumentacji. Weryfikacją samodzielności przygotowanej pracy dyplomowej zajmuje się promotor (podczas zajęć dydaktycznych, zwłaszcza seminariów

dyplomowych) i recenzenci pracy. Tematy prac magisterskich są zatwierdzane na posiedzeniu Rady Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego. Końcowa weryfikacja efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności przebiega także w trakcie przygotowania pracy dyplomowej, bowiem liczba dyplomantów podlegającym poszczególnym promotorom, pozwala na systematyczne badanie postępów przygotowania pracy z uwzględnieniem samodzielności jej pisania. W opracowanym przez Radę Wydziału obowiązującym harmonogramie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, uwzględniona jest analiza prac dyplomowych. Wyniki przeprowadzonej analizy i podjęte działania projakościowe w tym zakresie są zawarte w sprawozdaniu z działalności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

6.1.4. Jak wynika z informacji przedstawionych przez Władze Wydziału harmonogram przyjęty przez Uczelnię dotyczący określenia zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów, na poziomie Wydziałów są zawarte w *Uchwale nr 485 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie zasad organizacji w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną*. WSZJK uwzględnia zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

6.1.5. Cykliczne monitorowaniem karier zawodowych absolwentów Uczelni, w tym ocenianego kierunku, zajmuje się Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, które po przygotowaniu raportu zbiorczego dla wszystkich kierunków prowadzonych na Uczelni, przekazuje go do Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia. Obecnie podstawą analizy wyników tego badania jest zapis pkt. 5.5 *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. Badania te mają na celu wskazania mocnych i słabych stron oferty dydaktycznej Uczelni. Analiza pozyskanych informacji pozwala na weryfikację stopnia realizacji efektów kształcenia w zakresie kompetencji i umiejętności. Odbywa się ono przy użyciu internetowych kwestionariuszy ankiet: badających opinię absolwentów o przydatności uzyskanych Efektów Kształcenia w pracy zawodowej.

6.1.6. Polityka kadrowa, którą prowadzi Uczelnia jest następstwem opracowanej misji i strategii. Do tych celów należy: poprawa jakości pracy nauczycieli akademickich, poprawa rozwoju zawodowego nauczycieli oraz poprawa rozwoju zawodowego osób odpowiedzialnych za programy kształcenia. Dążenie do własnego rozwoju nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w zdobywaniu stopni naukowych, w liczbie publikacji, a także ich udziale w konferencjach i programach badawczych. Osoby starające się o zatrudnienie w Uczelni, muszą wykazać się odpowiednim dorobkiem naukowym. Stanowiska są obejmowane przez nauczycieli akademickich w efekcie przeprowadzanych konkursów. Nauczyciele akademicy są oceniani zgodnie z zapisem w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Ocena jest przeprowadzana z częstotliwością co dwa lata i dotyczy działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Arkusz oceny obowiązujący w całej uczelni jest znany pracownikom naukowo-dydaktycznym. Prowadzona polityka kadrowa opiera się, zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas wizytacji, o procedurę hospitacji wynikającą z przyjętego regulaminu hospitacji, a także dostęp przełożonego do opinii studentów, w następstwie czego podejmowane są kroki zmierzające do wyróżnienia lub wyciągnięcia konsekwencji wobec nierzetelnych pracowników. Hospitacji podlegają zajęcia dydaktyczne prowadzone przez wszystkich nauczycieli akademickich. Są one przeprowadzane przez kierowników jednostek organizacyjnych. W przypadku kierowników zakładów hospitacje przeprowadza Dziekan Wydziału. Badaniem ankietowym dotyczącym oceny zajęć jest ankietka studencka. Studenci mają zapewnioną pełną anonimowość w ocenie zajęć dydaktycznych. Kwestionariusz uwzględnia kryteria oceny pracy

dydaktycznej, a w szczególności poziom merytoryczny zajęć, stopień przygotowania prowadzącego do ich prowadzenia, przystępność przekazu, sumienność, przejrzystość kryteriów zaliczania oraz obiektywizm oceniania.

6.1.7. Jak wspomniano powyżej na Wydziale prowadzona jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych. Ocenie podlegają wszystkie zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich na ocenianym kierunku studiów. Ankietowanie przeprowadza się po zakończeniu cyklu zajęć dydaktycznych z danego przedmiotu. Badanie jest prowadzone za pomocą ankiety ogólnouczelnianej. Każdy nauczyciel akademicki ma dostęp do wyników ankiet dotyczących oceny prowadzonych przez siebie zajęć. Po zakończeniu ankietyzacji opracowany zostaje raport. Sprawozdanie końcowe zawierające analizę wyników ankietyzacji na Wydziale oraz propozycje działań naprawczych jest prezentowane przez Pełnomocnika ds. Jakości kształcenia Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Jakości Kształcenia. Te oceny wykorzystywane są podczas okresowej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Analiza raportów końcowych i wyciąganie wniosków są podstawą planowania działań naprawczych przez Zadaniowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia funkcjonujących w strukturze Wydziału, które są następnie wykorzystywane w celu polepszania jakości kształcenia. Ocenie studentów w systemie ankietowym podlega również jakość pracy pracowników administracji związana bezpośrednio z obsługą administracyjną studentów.

6.1.8. Zajęcia na kierunku *nauki o rodzinie* odbywają się w nowoczesnych i funkcjonalnych pomieszczeniach Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a są to: sale wyposażone w projektory multimedialne, pracownie dydaktyczne oraz laboratoria. Ocena zasobów materialnych, w tym pomocy dydaktycznej jest ciągła. Nauczyciele akademicy mogą zgłaszać zapotrzebowanie do kierowników jednostek, które są realizowane w miarę potrzeb. Podobnie swoje uwagi mogą zgłaszać studenci. W Uczelni istnieje system ewidencji sal, który obejmuje również ich wyposażenie.

6.1.9. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego przyjął opracowany harmonogram działań Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na rzecz jakości kształcenia w roku akademickim 2015/2016 obejmujący między innymi ocenę: procesu dydaktycznego, praktyk dydaktycznych, hospitacji zajęć, weryfikacji ECTS oraz losowo wybranych prac dyplomowych, a także badanie absolwentów. Gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie powyższych działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia należy do zadań poszczególnych Zespołów Zadaniowych ds. jakości Kształcenia (protokoły, sprawozdania). Materiały potwierdzające weryfikację efektów kształcenia (kolokwia, egzaminy, prace pisemne) gromadzą i archiwizują osoby odpowiedzialne za weryfikację efektów kształcenia. Ponadto corocznie, po zakończeniu danego roku akademickiego, przygotowywane jest *Raport z oceny własnej jednostki w zakresie jakości kształcenia* – Uchwała nr 46/2014 Rady Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie, który zawiera informacje o stanie prac w obszarze Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, o działaniach na rzecz jakości kształcenia. konsekwencją tych działań jest między innymi przyjęcie „dobrej praktyki”, którą jest przyjęcie do porządku obrad Rady Wydziału jako stały punkt – dyskusja nad pracami Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia. Pozwala to na działania zapewniające lepszą jakość kształcenia, prowadzenie i upowszechnienie prac na szerszym forum.

6.1.10. Dokumentacja związana z procesem kształcenia, w tym z Wydziałowym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz procedury obowiązujące na Wydziale zgromadzone są w dziekanacie. Na stronie Internetowej Wydziału umieszczone są poszczególne plany studiów oraz informacje dotyczące zasad dyplomowania. Dostęp do informacji na stronie internetowej Wydziału

jest z poziomu pracownika, kandydata na studia, studenta, doktoranta lub absolwenta. Informacje znajduje się również w formie papierowej na tablicach informacyjnych i w gablotach rozmieszczonych na Wydziale. Ponadto wszystkie ww. dokumenty dostępne są też w dziekanacie Wydziału. Informacje o efektach kształcenia są dostępne w sylabusach przedmiotów. Studenci mają do nich dostęp za pośrednictwem systemu informatycznego działającego na uczelni. Prowadzący zajęcia mają też obowiązek przedstawienia sylabusów na pierwszych zajęciach. Programy studiów na poszczególnych kierunkach są dostępne na stronach internetowych Katedr. Pozostałe dokumenty dotyczące jakości takie jak: uchwały Rady Wydziału, programy studiów, protokoły z zaliczeń i egzaminów, znajdują się w Dziekanacie. Zasady przepływu informacji są zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych studentów i pracowników zawartych w przepisach prawa.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 6.1 z uwzględnieniem kryteriów od 6.1.1 do 6.1.1.10 – w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Działania Jednostki zmierzające do zapewnienia dobrej jakości kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* należy ocenić w pełni. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wypracował strukturę zarządzania procesem dydaktycznym oraz dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia. Wyniki tej oceny stanowią podstawę zmian programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

### **1. Opis stanu faktycznego**

Raport samooceny, przedstawione dokumenty wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, rozmowy z nauczycielami akademickimi, w tym pracownikami odpowiedzialnymi za WSZJK oraz z Władzami Uczelni wskazują, że system działa poprawnie i ma wbudowany mechanizm samooceny skuteczności i doskonalenia. Przygotowane, co roku raporty Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia są analizowane przez władze i ciała kolegialne Jednostki, na ich podstawie wprowadzane są zmiany m.in. w sposobie oceny kadry akademickiej i w ankietach studenckich. Do porządku obrad Rady Wydziału przyjęto jako stały punkt, dyskusję nad pracami Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia, co przyczynia się do systematycznej oceny skuteczności systemu.

## **2. Ocena spełnienia kryterium 6.2 -w pełni**

### **3. Uzasadnienie oceny**

Oceniana Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie*, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu. Wydział Teologiczny jest liderem na Uniwersytecie Śląskim we wdrażaniu i doskonaleniu WSZJK.

\* - stopień spełnienia oznaczonego gwiazdką kryterium III i II stopnia warunkuje ocenę kryterium nadrzędnego, tj. odpowiednio II i I stopnia

## **Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA**

Analiza SWOT zamieszczona w raporcie samooceny jest bardzo trafna. Władze Wydziału i osoby przygotowujące raport jasno, otwarcie i uczciwie przedstawiły jednostkę. Zespół Oceniający PKA zgadza się z tezą, że kierunek *nauki o rodzinie* charakteryzuje interdyscyplinarność kształcenia, związane z nią możliwości modyfikacji programu kształcenia oraz tworzenie nowych specjalności. Mocną stroną jest kadra naukowo-dydaktyczna realizująca cenne badania naukowe, w które włącza studentów. Mocną stroną ocenianej jednostki jest nowoczesna i funkcjonalna infrastruktura (budynek

główny i Biblioteka Teologiczna) oraz sprawnie funkcjonujący (i wzorcowy dla innych wydziałów UŚ) WSZJK gwarantujący stałe podnoszenie jakości kształcenia.

Jednostka zgodnie z prawdą oceniła swoje słabości, zaliczając do nich: brak modułów przygotowujących do prowadzenia empirycznych badań nad rodziną, brak w minimum kadrowym samodzielnych pracowników naukowych z zakresu psychologii, pedagogiki i socjologii rodziny, niski poziom sformalizowania osobistych kontaktów międzynarodowych oraz małą współpracę na poziomie naukowo-organizacyjnym z innymi wydziałami, prowadzącymi kierunek *nauki o rodzinie*. ZO dostrzegł działania zmierzające do sformalizowania kontaktów międzynarodowych, które obecnie pozostają na poziomie relacji osobistych.

Do szans kierunku należy wzrastające zainteresowanie społeczeństwa problematyką rodziny oraz zaangażowanie Kościoła rzymskokatolickiego na rzecz małżeństwa i rodziny wyrażone m.in. w dokumentach po Synodzie Biskupów w Rzymie. Wzrastająca liczba instytucji wspomagających rodzinę oraz instytucji zastępujących rodzinę w realizacji jej istotnych zadań (polityka prorodzinna) również wspiera rozwój kierunku. Podobnie lokalizacja Wydziału w centrum Metropolii Górnośląskiej sprzyja podejmowaniu zagadnień dotyczących rodziny śląskiej.

Zewnętrznym zagrożeniem rozwoju kierunku *nauki o rodzinie* pozostaje niż demograficzny, powodujący zmniejszenie liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i powstawanie kierunków o podobnym profilu, a także mała rozpoznawalność kompetencji studentów i absolwentów kierunku na rynku pracy.

## Zalecenia

Głęboka analiza raportu samooceny, innych dostarczonych dokumentów i odbyta wizytacja dają podstawy do wskazania następujących zaleceń:

- Kierunek *nauki o rodzinie* znajduje się w początkowej fazie tworzenia metodologii, nadal silne są związki z kierunkiem *teologia*, co znajduje wyraz m.in. w badaniach i publikacjach, dlatego warto zadbać o wzmocnienie badań z zakresu nauk społecznych.
- Zaleca się wprowadzenie praktyk specjalizacyjnych na II stopniu kierunku *nauki o rodzinie* – mediator/asystent w wymiarze zgodnym z wymogami prawnymi stawianymi tym grupom zawodowym.
- Potrzebna jest analiza i rozbudowa oferty edukacyjnej (specjalności) na II stopniu ocenianego kierunku.
- Rekomenduje się podjęcie działań negocjacyjnych z Władzami Uczelni w celu zmniejszenia liczby studentów w grupach ćwiczeniowych, których obecna wielkość nie sprzyja ich skuteczności.
- Warto rozważyć zmianę opisu modułu. Obecnie funkcjonuje dwoista struktura opisu każdego modułu/przedmiotu. Informacje stałe w kolejnych latach przedstawiono w charakterystyce modułów, zaś dane zmienne znajdują się w sylabusach. ZO zaleca przemyślenie możliwości ujednolicenia opisów przedmiotów.
- Wszyscy samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni należący do minimum kadrowym to przedstawiciele obszaru nauk humanistycznych, dziedzina nauk teologicznych. Z uwagi na obecne wyzwania społeczne, ekonomiczne i kulturowe sugeruje się wzmocnienie rozwoju kierunku poprzez pozyskanie samodzielnych specjalistów z obszaru nauk społecznych (psychologia społeczna, socjologii rodziny, pedagogika rodziny) lub ścisłą współpracę z profesorami z innych wydziałów UŚ.
- Warto usprawnić drogę awansu zawodowego i stworzyć możliwości zatrudniania profesorów nadzwyczajnych.
- Należy kontynuować działania w celu rozwinięcia formalnych form współpracy z otoczeniem społecznym, w szczególności tych, które służą rozwojowi programów kształcenia i odzwierciedlają potrzeby rynku pracy. Warto utworzyć Rady Pracodawców, która miałaby głos konsultujący i doradczy w modyfikacji efektów kształcenia i ocenie ich realizacji.
- Należy zadbać o wprowadzenie praktyk specjalizacyjnych w zakresie mediator/ asystent rodziny w wymiarze zgodnym z wymogami prawnymi stawianymi tym grupom zawodowym.
- Warto usprawnić i pełniej stosować platformę edukacyjną jako miejsce realizacji wspólnych projektów edukacyjnych, prezentacji materiałów multimedialnych, przedstawienia i oceny prac

edukacyjnych.

### **Dobre praktyki**

- Przygotowanie pracy dyplomowej odbywa się w małych grupach. Promotor, który opiekuje się niewielką liczbą dyplomantów doskonale zna ich wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne, systematycznie sprawdza postępy naukowe i jakość przygotowanej pracy magisterskiej. Seminaria magisterskie odbywają się w bardzo profesjonalnej, a zarazem otwartej i życzliwej atmosferze, co ułatwia wymianę doświadczeń i otrzymywanie wskazań naukowych. Zostaje umiejętnie zachowana pedagogiczna relacja mistrz – student.
- Myślenie perspektywiczne ujawniło się w stworzeniu od bieżącego roku akademickiego – po konsultacji z przedstawicielami otoczenia gospodarczego i rynku pracy - nowych specjalności na kierunku: opiekun osoby starszej i osoby niepełnosprawnej oraz poradnictwo małżeńskie i rodzinne (Uchwała nr 21/2015/b Rady Wydziału Teologicznego UŚ z dnia 19 maja 2015 r.).
- Jednostka dba o wszechstronne wsparcie swoich studentów, a szczególnie studentów z niepełnosprawnością, co wyraża się nie tylko poprzez odpowiednią infrastrukturę, obecność koordynatora, ale zindywidualizowane podejście do studentów z różnymi niepełnosprawnościami.